

**2050 DE ANI DE LA CREAREA STATULUI
DAC CENTRALIZAT SUB CONDUCEREA
LUI BUREBISTA**

CERCETĂRI DE TEREN ÎN BAZINUL SUPERIOR AL NEAJLOVULUI, JUDEȚUL DÎMBOVIȚA

PETRU DIACONESCU, MIHAI DIACONESCU, CONSTANTIN TUȚA

Motivația cercetării de teren în zona de SV a județului este legată de slaba cunoaștere a realităților arheologice și istorice. Informații din acest perimetru ne-au parvenit totuși chiar la sfârșitul secolului trecut când învățătorul B. Manea răspunde la *Chestinarul arheologic*¹ întocmit de A. Odobescu, prilej cu care identifică pe raza actualului sat Puntea de Greci două stațiuni neolitice, o necropolă tumulară din care observă 25 movile, cât și Brazda lui Novac de nord, mult mai vizibilă în acel moment decât astăzi. În același *Răspuns*, învățătorul I. Hătmanu din comuna Morteni identifică la rîndul său Brazda de nord a lui Novac, orientată S-N și semnalează existența a două movile, din care cea denumită „Măgura Veche“ a fost sondată în 1976 și 1978².

În deceniul al IV-lea din acest secol, D. Berciu întreprinde cercetări de teren în aceeași zonă, descoperind mai multe telluri neolitice (Vișina, Puntea de Greci, Ionești), din care cercetează sistematic tellul eneolitic gumelnițean de la Ionești-Palade³.

Între anii 1976—1978 sînt cercetate pe raza satului Morteni un tell eneolitic aparținînd fazelor mijlocie și tîrzie ale culturii Gumelnița⁴ și o așezare din epoca bronzului, culturile Glina și Tei⁵.

În anul 1980 am procedat la cercetarea unei porțiuni de 15 km, de o parte și de alta a rîului Neajlov, pe teritoriul comunelor Morteni, Petrești și Vișina, identificînd 24 de puncte arheologice din epoci diferite, mergînd de la neolitic pînă la feudalismul dezvoltat (*fig. 1*)⁶.

---

¹ * * * *Răspunsuri la Chestionarul arheologic*, III, Covurlui, Dimbovița, Dolj, Darabani, Fălciu, 1871, B. A. R.S.R., ms. 225.

² Diaconescu, P., *Cercetări arheologice în bazinul mijlociu al Argeșului. Așezarea eneolitică de la Morteni, județul Dimbovița*, Valahica. Studii și cercetări de istorie, 10—11, Tirgoviște, 1978—1979, p. 97—113.

³ Berciu, D., în „Graiul Dimboviței“, 10—11, 1934.

⁴ Vezi nota 2.

⁵ Cercetări inedite întreprinse de Ersilia Tudor, Institutul de arheologie, București.

⁶ Ordinea numerotării stațiunilor din figura 1 corespunde cu cea făcută în text și planșe.

În continuare prezentăm repertoriul descoperirilor :

1. *Sat Morteni, com. Morteni, punctul „În Crevedia“*. La 3 km SV de satul Morteni, pe terasa înaltă stîngă a pîriului Crevedia și la 200 m NE de apă, în apropierea „Drumului hotarului“ (Morteni-Mozacu) a fost identificată o așezare getică ce se întinde pe o suprafață de circa 3 ha. De pe suprafața stațiunii s-au recoltat materiale ceramice specifice din care amintim pe cele lucrate la roată, reținînd atenția un fragment de buză de strachină din pastă fină, cenușie (*pl. XII/3*) și un altul dintr-o fructieră de aceeași factură (*pl. XII/1*). Ceramica lucrată cu mîna este ilustrată printr-un fragment de vas-sac (*pl. XII/2*). Importturile sînt prezente prin fragmente din corpul sau buza unor amfore de culoare cărămizie. Urmele de locuință sînt atestate de bucăți de chirpic strînse de pe întregul perimetru. Așezarea se plasează cronologic în perioada clasică de dezvoltare a culturii geto-dace. În anul 1980 locuitorii Maria Ungureanu din satul sus amintit a găsit în arătură o monedă republicană romană, destul de uzată.

2. *Sat Morteni, com. Morteni, punctul „Măgura la Tufanu-lu-Radulu-Andrei“ („La Comani“)*. La 2,5 km SV de satul Morteni, în apropierea aceluiași „Drum al hotarului“ a fost identificată o necropolă tumulară, formată din cinci movile aliniate pe o axă lungă de cca. 200 m și orientate NNV-SSE. Movilele au formă aproximativ rotundă, cu diametrul în jur de 20 m, iar înălțimea păstrată este cuprinsă între 0,25—1 m. Dintre cele cinci movile observate cea de-a patra numărînd de la drum este bine păstrată, celelalte fiind mai mult sau mai puțin distruse de lucrările agricole. Un singur fragment ceramic găsit între movilele a treia și a patra, din pastă cărămizie, arsă incomplet, lustruită, nu ne poate ajuta la datarea necropolei, fiind nevoie de cercetări sistematice.

3. *Sat Morteni, com. Morteni, punctul „La Vultureanca“*. La 5 km sud de satul Morteni și 1 km NNV de satul Vultureanca (com. Vișina), de pe terasa stîngă a pîriului Crevedia s-au adunat fragmente ceramice atipice în general, pe care le atribuim, cu rezervele cuvenite, epocii bronzului. Chiar prin acest perimetru trece Brazda de nord a lui Novac pe direcția VSV-ENE dinspre pădurea Mozacu (jud. Argeș) către satul Vultureanca.

4. *Sat Neajlov, com. Morteni, cătunul Tăvîrlău*. De pe terasa dreaptă a Neajlovului, de o parte și de alta a drumului local ce unește satul Neajlov de cătunul Tăvîrlău și la 500 m de satul Neajlov, de pe un bot de terasă, în suprafață de 1—2 ha, au fost adunate fragmente ceramice groșiere, arse incomplet, cu pleavă, nisip mare și pietricele în pastă. În ruptura malului am observat conturul unui bordei cu latura păstrată de 4,5 m și adîncimea de la cota actuală a solului de — 1,10 m, aparținînd unui singur nivel de locuire, în care s-au găsit pe lîngă mici fragmente ceramice și urme de cărbune și pămînt ars. Ca forme ceramice deosebim ceașca cu toartă în bandă lată pornind de la nivelul buzei, care este ușor rotunjită ca și umărul (*pl. III/5*) și aparținînd culturii Glina⁷.

⁷ Tudor, E., Chicideanu, I., *Săpăturile arheologice de la Brăteștii de Sus, jud. Dimbovița*, Valahica, 9, Tîrgoviște, 1977, p. 137—146, fig. 11/2, 3, 12/6; Ulanici, A., *Cercetările arheologice din anul 1979 de la Branet, jud. Olt*, Cercetări arheologice, Muzeul Național de istorie, IV, Buc., 1981, p. 20—29, fig. 5/2, 9.

5. *Sat Neajlov, com. Morteni, cătun Tăvirlău, punctul „Valea Mare“.* Din curtea fermei I.A.S. nr. 6 Găiești, au fost recoltate câteva fragmente ceramice preistorice atipice, cât și medievale. Din relatările localnicilor am aflat că au fost descoperite câteva morminte medievale în timpul ridicării unui gard. După tradiție aici se localizează satul Dragomirești ce a aparținut în secolul trecut proprietarului Drăghescu-Gerota ce dispunea în acea vreme de 40 familii de clăcași.

6. *Sat Neajlov, com. Morteni, punctul „Tăvirleanca“ („Valea lui Urda“).* Așezarea se situează la 500 m SE de cătunul Tăvirlău, pe terasa dreaptă a Neajlovului și a pîriului Valea lui Udra, în suprafață de cca 2 ha. Din terenul folosit azi ca islaz nu s-au putut recolta decât puține fragmente ceramice din pastă grosieră de culoare cărămizie, arse incomplet, aparținînd probabil epocii bronzului. Un singur fragment ceramic este lucrat la roată din pastă densă cu nisip fin, de culoare cenușie, fără a putea fi nici acesta încadrat cronologic, urmînd ca cercetări viitoare să aducă precizări.

7. *Sat Neajlov, com. Morteni, punctul „Pădurea Cioacelor“.* La 4 km sud de satul Neajlov și la izvoarele pîriului Valea lui Pălălău, în partea de NV a pădurii sus amintite ne-a fost semnalată o movilă aproximativ rotundă, cu diametrul de 40 m și înălțimea păstrată de 0,5 m, din păcate distrusă în mare parte. De aici au fost adunate câteva fragmente ceramice aparținînd culturii Gumelnița, iar de la școala generală din comuna Vișina ne-a parvenit un topor din piatră — dimensiuni: 14×7,5×7 cm — din gresie de culoare cenușie deschis, avînd tăișul oval și dreptunghiular în ambele secțiuni; este un topor de tip pană cu gaura de înmănușare spre tăiș (*pl. X/1*)⁸.

8. *Sat Ionești, com. Petrești, punctul „Pe Ioneasca“.* Pe terasa stîngă a Neajlovului, în imediata apropiere a drumului comunal Gherghești-Puntea de Greci și la 500 m NV de Puntea de Greci a fost identificată o stațiune de epoca bronzului în suprafața de 2000—3000 m.p. Fragmentele ceramice recoltate sînt lucrate din pastă grosieră cu nisip mare și arse incomplet. Un fragment de ceașcă cu buza ușor evazată și subțiată, pîntecul ușor bombat, ne-ar putea oferi indicii pentru încadrarea așezării în culturile Glina sau Tei.

9. *Sat Ionești, com. Petrești, punctul „Pe Ioneasca“.* Pe un bot al terasei stîngi a Neajlovului, la 1,5 km NV de satul Puntea de Greci a fost descoperită o stațiune de epoca bronzului în suprafață de cca. 1—2 ha. Fragmentele ceramice sînt lucrate în majoritate din pastă de uz comun cu multe pietricele ,arsă la cenușiu sau cărămiziu. Singura formă ce a putut fi stabilită este un castron adînc cu profil în „S“, buza ușor evazată, teșită în interior și subțiată, vas ce ar putea aparține culturii Glina⁹.

10. *Sat Ionești, com. Petrești, punctul „Pe Ioneasca“.* Pe terasa stîngă a Neajlovului la 1 km SSE de podul peste Neajlov al drumului comunal Ionești-Morteni, a apărut o altă stațiune datînd din epoca bronzului, în suprafață de cca. 4 ha (în imediata apropiere pe direcția NV,

⁸ Dănilă, S., Marinescu, S., *Unelte, arme și obiecte de piatră șlefuită, descoperite pe teritoriul jud. Bistrița-Năsăud*, File de istorie, III, Muzeul de istorie Bistrița, 1974, p. 17—19, 24—25 și pl. IX/4, XVI/4.

⁹ Tudor, E., Chicideanu, I., *op. cit.*, fig. 12/1, 14/1.

se situează tellul eneolitic gumelnițean, descoperit și cercetat de D. Berciu — vezi nota 3). Ceramica grosieră, de obicei cărămie, cu pietricele în pastă, aparține unor vase-sac (*pl. III/4*) cu pereții ușor profilați, buza subțire și decorate în partea de sus cu briuri alveolare, vase cu corp bombat, gât scurt, buză evazată și îngroșată la exterior (*pl. III/3*) și fund drept îngroșat la interior (*pl. III/1*)¹⁰. De asemenea reține atenția un fragment dintr-o lamă de silex, trapezoidală în secțiune și de culoare galbenă. Acest orizont aparține culturii Tei, faza I. Tot din această zonă au fost recoltate și fragmente ceramice aparținând feudalismului dezvoltat.

11. *Sat Ionești, com. Petrești, punctul „Saiuan“*. La 200 m NNV de podul peste pârîul Neajlovel al drumului comunal Ionești-Morteni, pe terasa stîngă a pârîului s-a identificat o stațiune de pe care au fost strînse puține fragmente ceramice din care nu putem reconstitui forme. Totuși, prin tehnica de lucru, s-ar putea avansa ipoteza încadrării stațiunii în una din culturile epocii bronzului, ținînd cont de asemănarea materialului adunat în acest punct cu materialul din stațiunea aflată pe terasa dreaptă a pârîului Neajlovel.

12. *Sat Ionești, com. Petrești, punctul „Puțul de la Neajlovel“*. De pe terasa dreaptă a pârîului Neajlovel, vizavi de așezarea precedentă au fost recoltate fragmente ceramice din epoca bronzului, dintr-o stațiune de cca. 1 ha. Ceramica din acest punct este lucrată cu mîna din pastă grosieră, cu nisip și pietricele, de culoare cărămie sau cenușie, arsă incomplet, identificîndu-se vase mari, cu pereții groși, avînd ca decor butonul și briul crestă, cu analogii în aria culturii Glina.

13. *Sat Ionești, com. Petrești, punctul „Vărsarea Neajlovului“*. Imediat la est de podul peste Neajlovel al drumului comunal Ionești-Morteni, pe terasa înaltă stîngă a pârîului s-a putut identifica perimetrul unei stațiuni arheologice în suprafață de cca. 3—4 ha și cuprinzînd două nivele arheologice, sesizate pe baza descoperirilor ceramice abundente.

a) Primul nivel aparține, credem, culturii Glina. Vasele de uz comun au fost lucrate din pastă grosieră cu nisip și este cenușie sau neagră, iar ceștile sînt de culoare neagră din pastă aleasă, în care a fost amestecat nisip fin. Dintre forme se remarcă :

— castronul cu pereți drepți, buza îngroșată în afară, formînd un prag (*pl. III/2*)¹¹; altelei castronul are pereții curbați, buza rotunjită, cu un prag la interior (*pl. I/3*)¹²;

— vasul — borcan cu buza ușor evazată și subțiată (*pl. I/5*)¹³;

— strachina cu buza îngroșată în interior și umărul ușor arcuit (*pl. I/4*)¹⁴;

¹⁰ Leahu, V., *Cultura Tei*, Buc., 1966, p. 91, fig. 15/2, 3, 19/1, 3, 15.

¹¹ Tudor, E., *Săpăturile de salvare din comuna Văcărești, jud. Dimbovița*, 1971, Valahica, 4, Tîrgoviște, 1973, p. 103, fig. 1/3, 3/6, 4/4.

¹² *Ibidem*, p. 103, fig. 1/8; Ulanici, A., *Noi cercetări arheologice la Branet*, C. A., II, p. 52, fig. 14/3.

¹³ Tudor, E., *op. cit.*, p. 103, fig. 4/8.

¹⁴ Ulanici, A., *op. cit.*, fig. 14/9.

— paharul de mici dimensiuni cu pereții drepecți (*pl. II/12*)¹⁵.

Fundurile vaselor, fără a putea preciza formele, sînt inelare (*pl. III/1, 14*)¹⁶ sau profilate (*pl. II/5, 6, 8, 10, 13*)¹⁷. Menționăm că profilele asemănătoare se întîlnesc și în aria culturii Tei (funduri profilate)¹⁸. Decorul este realizat prin briuri alveolare plasate imediat sub buză sau pe umărul vaselor, precum și prin proeminente circulare.

b) Nivelul Tei îi aparțin cu siguranță vase de uz comun de tip sac, întîlnit mai rar, cu buza ascuțită (*pl. I/2*)¹⁹ sau îngroșată la exterior (*pl. II/7*)²⁰, vase cu gîtul cilindric și ușor arcuit, buza rășfrîntă și corpul bombat, dar cu evazarea mult mai accentuată decît în mod obișnuit (*pl. I/1*). Interesant este un vas-sac (*pl. II/7*) cu umerii ușor arcuiți, dar buza mult lățită și subțiată în exterior, întîlnit în Tei I, însă cu o pronunțare a marginii mai puțin evidentă²¹. Din ceramica de bună factură se remarcă o buză de ceașcă, subțiată, ușor arcuită, decorată imediat sub buză cu motive geometrice incizate, amintind forma literelor „A” și „P”, deocamdată fără analogii pentru Tei I (*pl. I/6*).

Ca unelte de producție, am găsit o lamă din silex gălbui, triunghiulară în secțiune, bine lucrată, cu marginea neretusată, ce aparține culturii Glina (*pl. II/3*)²² și un topor în stare fragmentară și de formă ovoidală, cu gaură de înmănușare de dimensiuni mijlocii, întîlnit frecvent în epoca bronzului (*pl. II/2*)²³.

Remarcăm că pentru această stațiune, chiar dacă materialul ceramic este abundent, încadrarea cronologică mai poate suferi modificări pentru că, deși sînt forme evident asemănătoare culturii Glina, nu am întîlnit în decorul vaselor obișnuitele găuri-butoni, iar cele aparținînd culturii Tei, faza I (după V. Leahu) sau Tei-Bungetu (după I. Chicideanu) au profile și elemente de decor întrucîtva deosebite.

14. *Sat Puntea de Greci, com. Petrești, punctul „Puțu-lui-Năstase” („Tăvîrleanca”)*. Pe un bot al terasei drepte a Neajlovului, la 500 m SV de satul Puntea de Greci și la 200 m vest de drumul comunal Puntea

¹⁵ Tudor, E., *op. cit.*, p. 99, fig. 5'1.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ *Ibidem*, fig. 5'7; Tudor, E., Chicideanu, I., *op. cit.*, p. 145, fig. 13'13, p. 148, fig. 15'10; Ulanici, A., *Săpăturile de la Branef, jud. Olt, C.A., I*, p. 62, fig. 14'6, p. 81, fig. 2'3, 6; idem, *Cercetările arheologice din 1979 de la Branef, jud. Olt, C.A., IV*, p. 24, fig. 4'5.

¹⁸ Leahu, V., *op. cit.*, p. 95, fig. 18'4; Chicideanu, I., *Date noi privind începuturile culturii Tei (săpăturile de la Brătești-Bungetu)*, SCIVA, 28, 1977, 2, p. 227, fig. 2'18.

¹⁹ Ulanici, A., Trohani, G., *Săpăturile de la Greci, comuna Grădiștea, jud. Ilfov, C.A., I*, 1975, p. 94, fig. 11'1.

²⁰ Chicideanu, I., *Săpătura de salvare de la Bungetu de Sus (Brătești, comuna Văcărești)*, Valahica, 5, Tîrgoviște, 1973, p. 31, fig. 4'4.

²¹ Leahu, V., *Aperçu de la périodisation de l'évolution de la civilisation Tei, Dacia, N.S., X*, 1966, p. 198, fig. 4'1; Chicideanu, I., *Date noi...*, SCIVA, 28, 1977, 2, p. 230, fig. 4'12.

²² Ulanici, A., *op. cit.*, C.A., IV, 1981, p. 21, fig. 1'8; idem, *Noi cercetări...*, C.A., II, 1976, p. 52, fig. 11'5; Păunescu, Al., *Evoluția uneltelor și armelor de piatră cioplită pe teritoriul României*, Buc., 1974, p. 319, fig. 44'5, 7, p. 321, fig. 45'11.

²³ Dănilă, S., Marinescu, S., *op. cit.*, p. 25, pl. VII/3, 4, VIII/1, 3, IX/2; Tudor, E., *op. cit.*, p. 101, fig. 7'1.

de Greci — Răscăieți a fost descoperită o stațiune arheologică despre care putem afirma deocamdată că are două nivele de locuire.

a) Nivelul inferior este reprezentat printr-un strat aparținând culturii Tei, faza III²⁴. Inventarul ceramic este ilustrat în cea mai mare parte prin fragmente de vase de uz comun, cu pietricele în pastă, de culoare cenușie și cărămizie și anume vasul cu corp bombat, buza evazată și alveolată (*pl. III/7*) sau nu, și vasul-sac avînd buza ușor răsfrîntă, corpul prelung, decorat cu briu alveolar plasat sub buză (*pl. IV/1*) sau fără decor (*pl. IV/2*).

b) Nivelul superior cuprinde fragmente ceramice provenind de la vase lucrate la roată, dintr-o pastă fină, de culoare cenușie mai închis sau mai deschis. Au fost identificate următoarele forme ceramice :

— strachina de la care provine un fragment de buză, îngroșat și rotundjit în exterior și umărul puternic profilat (*pl. IV/3*) ; mai apare încă un fragment de strachină de același tip, dar lucrată cu mîna din pastă grosieră de culoare neagră (*pl. III/6*)²⁵ ;

— castronul de dimensiuni mici, reprezentat printr-un fragment de buză dreaptă și îngroșată în afară ; umărul vasului este marcat printr-un briu simplu în relief.

Tot aceluiași categorii ceramice aparțin și alte fragmente ceramice atipice. Prin formă, execuție, calitatea pastei, ceramcia din acest nivel aparține sec. al IV-lea e.n.²⁶.

15. *Sat Puntea de Greci, com. Petrești, punctul „Dealul-Sirbilor“*. Pe terasa dreaptă a râului Neajlov, pe partea dreaptă a „Văii lui Năstase“ și la 3 km NV de satul Broșteni a fost identificată o stațiune cu patru nivele de locuire, în suprafață de cca. 4 ha.

a) Nivelul inferior, aparținînd culturii Tei, este reprezentat prin ceramică ce se încadrează în categoria de uz comun, singura formă identificată fiind vasul cu buza scurtă, ușor răsfrîntă și corpul bombat (*pl. VII/3*)²⁷. Se întîlnesc și torți de formă trapezoidală, ovale în secțiune (*pl. VI/2*) ; ceașca este reprezentată prin fragmente de buză răsfrîntă și ușor îngroșată (*pl. IV/5*).

b) Nivelul următor este ilustrat prin fragmente ceramice lucrate cu mîna din pastă cu nisip, de culoare neagră și lustruită la interior, ce aparține secolelor V—IV î.e.n. Ca forme menționăm :

— vasul-clopot cu buza rotunjită și umărul înalt (*pl. IV/8*)²⁸ ;

²⁴ Leahu, V., *Cultura Tei*, p. 101—114, fig. 25 1, 3, 9, 26 7, 8.

²⁵ Diaconu, Gh., *Mogoșani. Necropola din sec. III—IV*, Tirgoviște, 1970, p. 12—13, 21, 29, fig. 7 6, 8, 13.

²⁶ Idem, Tirgșor. *Necropola din sec. III—IV e.n.*, Buc., 1965, p. 45, 47, 59—60, pl. LIII, 1, LXII, 1, XCI, 3, XCV 6.

²⁷ Leahu, V., *op. cit.*, fig. 25 1.

²⁸ Crișan, I. H., *Ceramica daco-getică*, Buc., 1968, p. 70, fig. 22 4-6 ; Vulpe, R., Vulpe, Ec., *Les fouilles de Poiana, Dacia, III—IV*, 1927—1932, p. 253—351, fig. 44 14 ; Vulpe, Al., *Necropola hallstattiană de la Ferigile*, Buc., 1967, fig. 16/10 ; Popescu, E., *O nouă descoperire de „tip Alexandria“ în așezarea de la Bălănești*, Studii și comunicări, Pitești, 1968, I, p. 57—66, fig. 4.

— strachina din pastă neagră cu buza mult răsfrintă în afară și toșită la interior²⁹.

Ca decor în această perioadă se întâlnesc numai butonii de mari dimensiuni (*pl. IV/7*).

c) Al III-lea nivel aparține perioadei clasice a civilizației geto-dace³⁰. Dintre formele ceramice amintim :

— cana cu corp bombat lucrată la roată din pastă cenușie, decorată prin benzi incizate paralele și orizontale (*pl. IV/6, VI/4*) și fund inelar (*pl. VI/1*);

— vasul-borcan lucrat cu mâna din pastă cărămizie.

d) Ultimul nivel ilustrează cultura veche românească și este reprezentat prin oala lucrată la roată cu buza răsfrintă în afară, tăiată drept, cu gîtul scurt, corpul bombat, din pastă aspră de culoare cărămizie, arsă incomplet și decorată prin incizie cu benzi de linii în val încadrate de linii orizontale (*pl. IV/9*). Prin analogie acest nivel se poate încadra între sec. IX—X e.n.³¹.

16. *Sat Puntea de Greci, com. Petrești, punctul „Dealul Sîrbilor”*. Pe un bot pe terasa dreaptă a Neajlovului, delimitată spre sud de un curs de apă intermitent și la 2 km NV de satul Broșteni, com. Vișina, a apărut o stațiune arheologică în suprafață de 3 ha cu mai multe nivele de locuire :

a) Primul nivel aparține epocii bronzului și anume culturii Tei, faza I. Ceramica fină este prezentă prin ceașca de culoare neagră decorată prin împunsături succesive organizate în benzi³², cu buza evazată, rotunjită, gîtul scurt și pintec bombat (*pl. VII/7*). Din categoria grosieră fac parte vase cu corp bombat, buza ușor evazată, avînd decor imprimat sub buză (*pl. VII/2*)³³ sau fără decor (*pl. VII/4*) și boluri cu buza scurtă, dreaptă și ușor ascuțită³⁴.

b) Următorul nivel aparține probabil sec. II—I î.e.n. a civilizației geto-dace și este reprezentată prin fructiera lucrată cu mina din pastă cărămizie, lustruită, cu umărul drept și corpul bombat (*pl. VII/5*)³⁵ și vasul-borcan (*pl. VII/1*)³⁶. Din ceramica lucrată la roată putem menționa un fragment profilat și masiv.

Fără a putea preciza cărei perioade îi aparține, semnalăm un obiect din lut ars, circular, cu diametrul de 10 cm și un orificiu central (*pl. VI/5*).

²⁹ Crișan, I. H., *op. cit.*, p. 51, fig. 9'1; Vulpe, R., Vulpe, Ec., *op. cit.*, p. 303, fig. 74 2.

³⁰ Crișan, I. H., *op. cit.*, pl. CLXIV 3.

³¹ Comșa, M., *Cultura materială veche românească. (Așezările din sec. VIII—X de la Bucov-Ploiești)*, Buc., 1978, p. 63, fig. 62 3, 6, 11, p. 69, fig. 52 4, p. 71, fig. 57 1, 7, p. 72, fig. 52 11; Zaharia, E., *Săpăturile de la Dridu*, Buc., 1967, p. 119, fig. 46 5, 6, pl. V 3, XII 6.

³² Leahu, V., *Aperçu...*, Dacia, N.S., X, 1966, p. 199, fig. 6'5; Chicideanu, I., *Săpăturile de salvare...*, Valahica, 5, 1973, p. 37, fig. 10 3.

³³ Leahu, V., *Cultura Tei*, p. 91, fig. 1—3, p. 84, fig. 13 7; Chicideanu, I., *op. cit.*, p. 35, fig. 8 4.

³⁴ Chicideanu, I., *op. cit.*, p. 34, fig. 7'1, 2, p. 35, fig. 8'1-3, p. 37, fig. 10 7.

³⁵ Crișan, I. H., *op. cit.*, p. 151 și urm.

³⁶ *Ibidem*, p. 161, fig. 73 7, 8.

17. *Sat Puntea de Greci, com. Petrești, punctul „Dealul Sirbilor”*. În același perimetru cu ultimele două așezări, dar mai spre sud se plasează încă una în suprafață de 3 ha și aceasta cu mai multe nivele de locuire :

a) Primul nivel aparține culturii Tei, iar ceramica este reprezentată prin cele două categorii : fină și uzuală. Ceașca reprezintă principala formă a ceramicii fine și este lucrată din pastă neagră sau cenușie, lustruită sau nu, cu buza dreaptă sau ușor răsfrîntă³⁷. Menționăm că se întâlnesc și exemplare de cești dintr-o pastă intermediară între cele două categorii.

Ceramica de uz comun din pastă cenușie și cărămizie este prezentă prin formele obișnuite : bolul, vasul-sac, vasul cu corpul bombat³⁸. Decorul constă din briuri crestate și alveolare, plasate pe buză și corp, cit și proeminente alungite, dispuse orizontal pe corpul vasului.

b) Al doilea nivel, după materialul recoltat, aparține Laténe-ului clasic getic. Ceramica aparține celor două categorii. Pentru ceramica de uz comun nu se pot reconstitui forme. Ceramica fină, lucrată exclusiv la roată din pastă cenușie, prezintă ca forme :

— vasul bitronconic ;

— cana cu fund profilat (*pl. VII/3, 8*) ;

— oala cu buza tăiată drept și răsfrîntă în afară, gîtul scurt, pintecul bombat (*pl. V/2, 3*)³⁹ ;

— strachina cu buza îngroșată în exterior și umărul rotunjit (*pl. V/5*)⁴⁰. Pe un fragment ceramic, probabil o parte din corpul unei căni, apare ca element de decor o linie orizontală în val, încadrată de două linii orizontale realizate prin incizie.

Importurile sînt reprezentate prin fragmente de corp și toartă de amforă din pastă cărămizie.

Tot acestui nivel îi aparține și o greutate din lut ars de formă tronconică, cu orificiul pe axul longitudinală (*pl. V/8*).

c) Nivelul superior aparține populației vechi românești (sec. IX—X). Tipul ceramic dominant este oala fără toartă, din pastă cărămizie cu nisip mare, avînd buza evazată, îngroșată la exterior, umerii puternic dezvoltati ; decorul este realizat prin incizii paralele orizontale, executate cu pieptenele, incizii ce acoperă o mare parte din suprafața vasului, pornind de sub buză și asociate cu linii în benzi verticale trase peste cele orizontale (*pl. V/1*)⁴¹.

18. *Sat Puntea de Greci, com. Petrești, punctul „La movile”*. O mare necropolă tumulară este delimitată spre vest și sud de riul Neajlov, de șoseaua comunală Petrești-Broșteni spre est și de drumul local Greci-Puntea de Greci spre nord, întinzîndu-se pe terasa stîngă a Neajlovului pe o suprafață de aproximativ 500 ha. Cuprinde în prezent cca. 50 de tumuli, dar, după afirmațiile localnicilor, numărul lor trecea de 100, majoritatea fiind nivelati de lucrările agricole. Forma lor este ovală,

³⁷ Leahu, V., *op. cit.*, fig. 19/18, 19, 21, p. 103, fig. 23/1, 25/11 ; Chicideanu, I., *op. cit.*, Valahica, 5, p. 34, fig. 4/1.

³⁸ Leahu, V., *op. cit.*, fig. 19/3, 25/3, 8, 9.

³⁹ Crișan, I. H., *op. cit.*, pl. LXXXIV/1 ; Berciu, D., *Buridava dacică*, Buc., 1981, pl. 71/6, 83/3, 4, 87/1.

⁴⁰ Berciu, D., *op. cit.*, pl. 14/4, 5, 83/6 ; Crișan, I. H., *op. cit.*, pl. LXXXII/4.

⁴¹ Zaharia, E., *op. cit.*, p. 79—85, pl. VI/2, VII/2, 3, XII/1, XIII/1, 3.

avînd axele cu lungimi cuprinse între 20—40 m. Fără a respecta o orientare riguroasă, se poate totuși observa o direcție generală E-V. Înălțimea păstrată este și ea variabilă, întîlnind tumuli de numai 0,5 m, alții ajungînd pînă la 5 m, înălțimea medie fiind de cca. 2 m. După relatările localnicilor într-unul din acești tumuli, denumit „Măgura săpată“ și aflat în centrul necropolei au fost descoperite în urmă cu 30 de ani fragmente ceramice și obiecte din aramă sau bronz, în prezent pierdute, din care sigur o cataramă. Deocamdată nu ne putem pronunța în legătură cu încadrarea cronologică a necropolei.

19. *Sat Broșteni, com. Vișina, punctul „Dealul Tătarilor“*. Pe terasa dreaptă a riului Neajlov, a fost identificată o așezare în suprafață de cca. 5000 m², situată la 1 km NV de satul Broștei. Ceramica, deși atipică, permite sesizarea a două nivele de locuire. Nivelul inferior aparține epocii bronzului, iar cel superior, mai bine ilustrat, culturii vechi românești. Din acest ultim nivel menționăm fragmente de oală cu pereții groși, din pastă cărămizie, cu nisip mare și arse incomplet, lucrate la roată, caracteristică fiind o buză ușor evazată și teșită la exterior⁴².

20. *Sat Broșteni, com. Vișina, punctul „Dealul Tătarilor“*. La cca. 300 m SE de așezarea anterioară a apărut o a doua stațiune cu nivele de locuire asemănătoare celor descrise mai sus, dar cu material arheologic mai abundent.

a) Primul nivel aparține probabil fazelor I și II ale culturii Tei. Caracteristice sînt ceștile din pastă neagră și profilul în „S“, cu buza subțiată⁴³ și vasele cu corp bombat, buza evazată și tăiată drept (*pl. V/6*)⁴⁴. Tot acestui orizon aparțin funduri profilate de vase (*pl. V/7*).

b) Stratului corespunzător culturii Dridu îi este caracteristică oala cu buza ușor răsfrîntă, îngroșată în exterior și rotunjită, corpul bombat, aparținînd cronologic sec. IX—X (*pl. V/4*)⁴⁵.

21. *Sat Vișina, com. Vișina*. Din extremitatea de NV a perimetrului locuibil al satului a fost recuperată o monedă imperială romană, emisă de Traian.

22. *Sat Vișina, com. Vișina, punctul „Heleşteu“ („Tufan“)*. La 500 m vest de ieșirea din satul Vișina, în imediata apropiere a drumului județean Petrești-Șelaru, a fost identificat un cimitir medieval, în bună parte (50%) distrus de amenajarea unui heleșteu pe cursul „Văii Holboca“. A aparținut probabil siliștei satului Vișina (vezi și descrierea de la stațiunea următoare).

23. *Sat Vișina, com. Vișina, punctul „Satul Vechi“*. Siliștea satului Vișina, plasată la 1 km sud de actuala vatră, se delimitează prin drumul județean Petrești-Șelaru la vest, „Pădurea satul vechi“ la sud, piriul Holboca la nord și est, ocupînd osuprafață de cca. 20 ha. Deși amintit în documente abia la 1576⁴⁶, fragmentele ceramice provenind de la oale cu buza înaltă, pictate uneori cu linii din angobă, străchini smălțuite cu

⁴² Comșa, M., *op. cit.*, fig. 59 7, 70 8.

⁴³ Leahu, V., *Aperçu...*, Dacia, N.S., X, 1966, p. 199, fig. 6.

⁴⁴ Idem, *Cultura Tei*, p. 91, fig. 13 1, 15 1, 2, 19 1, 2.

⁴⁵ Comșa, M., *op. cit.*, fig. 79 2, 4, 80 1, 2; idem, *Sur l'origine et evolution de la civilisation de la population romane et ensuite protoromaine, aux VIe—Xe siècles sur la territoire de la Roumanie*, Dacia, N.S., XII, 1968, p. 355—380, fig. 8 45, 47; Zaharia, E., *op. cit.*, pl. XIV/10, XVI/1, 3, XII/3, XXI/1-3.

⁴⁶ * * *, *D.I.R., veacul XVI, B, Țara Românească, IV (1571—1580)*, p. 212.

verde și castaniu cu motive geometrice etc. plasează în timp începuturile așezării în sec. al XV-lea. Menționăm totodată și prezența chirpicului ce atestă urmele de locuințe.

24. *Sat Vișina, com. Vișina, punctul „Măgura“*⁴⁷. Pe terasa stângă a piriului Jirnovul, la 5 km sud de satul Vișina și la 1 km ESE de podul peste Jirnovul, al drumului comunal Petrești-Șelaru, a fost identificată o movilă eneolitică aparținând culturii Gumelnița. Din păcate ea a fost distrusă acum 8 ani cu mijloace mecanice de către „căutătorii de comori“ locali, materialele provenind de aici fiind răspândite pe cca. 20 ha. Din tellul care avea un diametru de cca 100 m și înălțimea păstrată de 3—4 m, nu s-a mai păstrat decât un rest din nivelele inferioare, cu diametrul de 15 m și înălțimea sub 0,5 m. Descriem în continuare materialul arheologic recoltat, exprimându-se totodată regretul că din inconștiența oamenilor nu se poate face mai mult.

Ceramica. Predomină ceramica de culoare cărămizie sau cenușie deschis, din pastă cu nisip mare, cea neagră apărând numai la farfuriile de calitate superioară. Tipurile de vase sînt cele obișnuit întîlnite și anume :

— farfuria adincă (*pl. XI/8*), cu buza ușor îngroșată la interior și mult evazată, pereții drepți și lustruiți⁴⁸;

— castronul cu marginea înaltă, umărul pronunțat față de margine printr-un prag (*pl. XI/1, 3*)⁴⁹;

— castronul evazat (strachina înaltă) cu marginea scurtă, ușor arcuită, umărul rotunjit, buza subțiată (*pl. XI/7*)⁵⁰;

— vase globulare cu umărul și buza rotunjite (*pl. VIII/1*)⁵¹;

— vase cu corpul bombat, buza scurtă și subțiată, profilul în „S“ prelung (*pl. VIII/3*; *XI/5*)⁵².

Se întîlnesc de asemenea fragmente de capace obișnuite, concav-convexe sau convex-concave (*pl. VIII/5*). În privința decorului se întîlnesc obișnuitele briuri alveolare (*pl. XI/4*), incizii paralele (*pl. VIII/1, 4*), șiruri de paranteze (*XI/2*)⁵³, motive geometrice în relief (*pl. VIII/2*)⁵⁴ sau incizate și realizate pe vasele mari⁵⁵.

Din analiza ceramicii se observă existența în proporții aproximativ egale a ceramicii negre cenuși și a celui cărămizii și se pot încadra cronologic aceste nivele în fazele A₂ respectiv B₁ ale culturii Gumelnița. Nu există indicii pentru existența fazei A₁ a culturii Gumelnița sau a culturii Boian.

⁴⁷ Comșa, E., *Date privind așezările neolitice din jud. Dimbovița*, RMM-MIA, 1, Buc., 1981, p. 22—24 și notele 19, 26.

⁴⁸ Simion, M., *Cu privire la noțiunea „faza Hirșova“ a culturii Gumelnița*, SCIVA, 30, 1979, 3, p. 309—365, tabelul I, 16; Diaconescu, P., *op. cit.*, p. 98, fig. 1 1, 2, 15; Berciu, D., *Contribuții la problemele neoliticului în România în lumina ultimelor cercetări*, Buc., 1961, fig. 227 3, 234 16, 17.

⁴⁹ Comșa, E., *op. cit.*, fig. 18 2, 7; Simion, M., *op. cit.*, tabelul 1 10.

⁵⁰ Berciu, D., *op. cit.*, fig. 235 28, 238 32; Comșa, E., *op. cit.*, fig. 15 10, 18 4; Diaconescu, P., *op. cit.*, fig. 1 13; Simion, M., *op. cit.*, tabelul 1 2.

⁵¹ Comșa, E., *op. cit.*, fig. 15 6-7; Diaconescu, P., *op. cit.*, fig. 3 6-7.

⁵² Simion, M., *op. cit.*, tabelul 4 16, 17; Diaconescu, P., *op. cit.*, fig. 3 2; Comșa, E., *op. cit.*, fig. 15 24.

⁵³ Simion, M., *op. cit.*, tabelul 7 12.

⁵⁴ Comșa, E., *op. cit.*, fig. 19 7-9, 20 1; Berciu, D., *op. cit.*, fig. 243 7.

⁵⁵ Comșa, E., *op. cit.*, fig. 19 4; Berciu, D., *op. cit.*, fig. 242 1.

Unelte. De la școala generală Vișina au fost recuperate mai multe unelte din silex și piatră, provenite din distrugerea stațiunii. Dintre uneltele din silex două sînt retușate și de secțiune trapezoidală (*pl. IX/2, 5*); una este un străpungător-gratoar pe lamă (*pl. IX/5*)⁵⁶, iar alta un burin lucrat ceva mai neglijent, de secțiune neregulată (*fig. IX/3*)⁵⁷. Uneltele din piatră sînt prezente prin trei topoare din gresie cuarțitică de culoare neagră cenușie, după cum urmează :

— topoc-ciocan masiv (*pl. X/2*) fără gaură de înmănușare, numai cu un manșon de prindere. Are tăișul rotunjit la colțuri, de formă aproximativ tronconică și purtînd urme evidente de folosire⁵⁸;

— topor-ciocan masiv (*pl. IX/1*) cu corpul alungit, gaură de înmănușare în treimea superioară, tăișul drept, bine lustruit și secțiune dreptunghiulară⁵⁹.

— topor-ciocan (*pl. IX/4*)⁶⁰ de dimensiuni mici, de secțiune ovală, corpul alungit, tăișul curbat puternic, lustruit parțial; gaura de înmănușare este doar începută pentru că, nefiind centrată, exista pericolul spargerii la găurire, procesul de fabricație fiind astfel oprit. Din același motiv considerăm că nici forma nu este definitivă, mai ales în treimea superioară.

CONCLUZII

Trebuie să remarcăm de la început că, măcar pentru o parte din punctele cercetate, nu sînt încă bine punctate cronologic, iar cercetarea bazinului Neajlovului nu este încheiată. Am considerat însă necesară publicarea în această fază deoarece sud-vestul județului este cvasinecunoscut pînă în prezent, ținînd cont și de necesitățile de cercetare ca și de rezultatele obținute.

Au fost descoperite stațiuni aparținînd culturii Gumelnița, epocii bronzului, primei epoci a fierului, perioadei geto-dace, formării poporului român, civilizației vechi românești și perioadei medievale.

Semnalăm și două necropole tumulare, cărora nu le-a putut fi stabilită vechimea.

Observăm că cercetările întreprinse pînă în prezent au surprins o vechime a locuirii în această zonă de aproape 5000 de ani, perspectivele ce se deschid din acest punct de vedere fiind mai mult decît promițătoare.

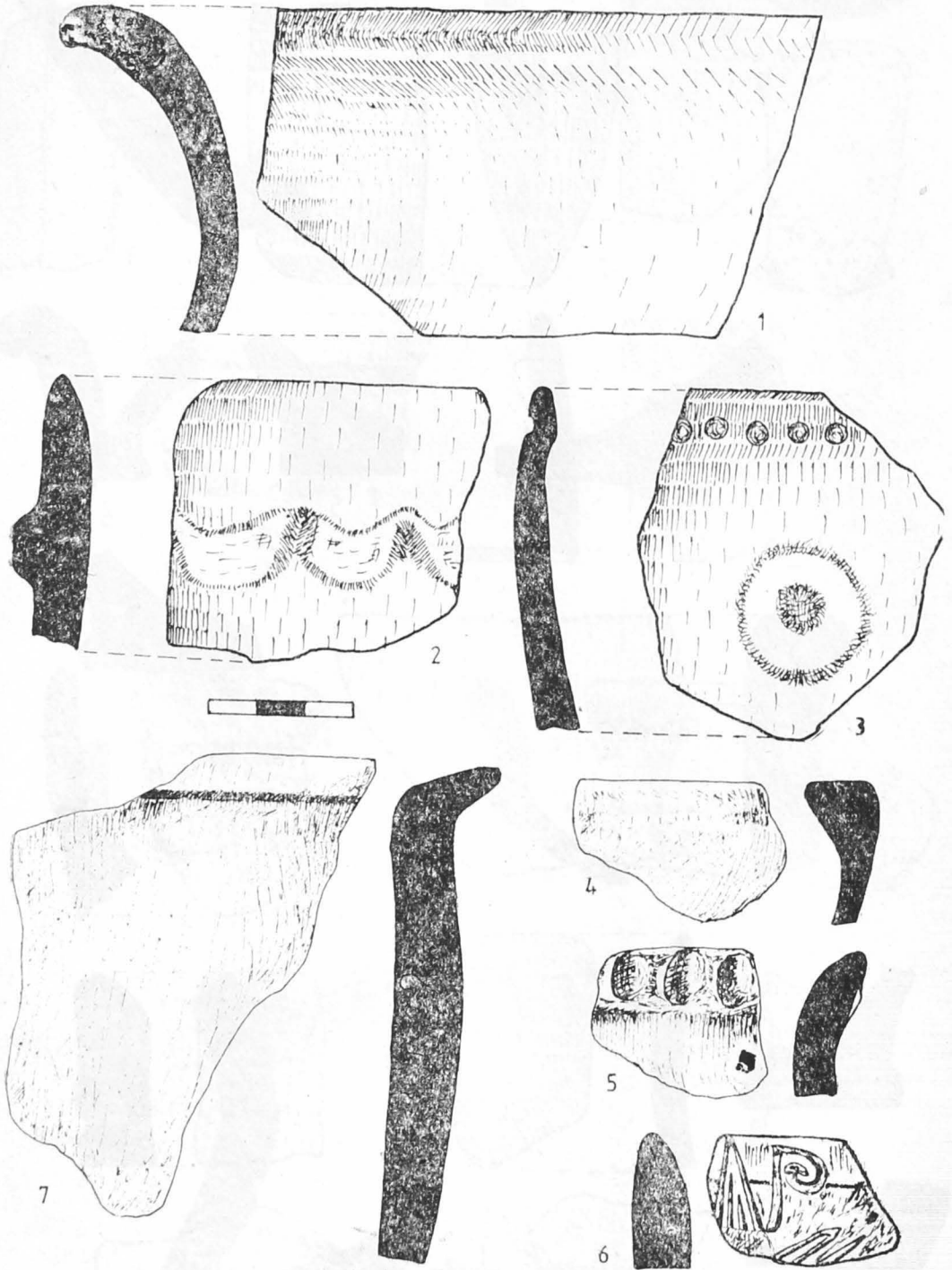
⁵⁶ Comșa, E., *Quelques considerations sur la culture Gumelnița*, Dacia, N.S., XX, 1976, p. 11, fig. 7 17; Păunescu, Al., *op. cit.*, p. 50—51, fig. 30 4; Berciu, D., *op. cit.*, p. 417, fig. 195 1.

⁵⁷ Păunescu, Al., *op. cit.*, p. 291, fig. 30 17.

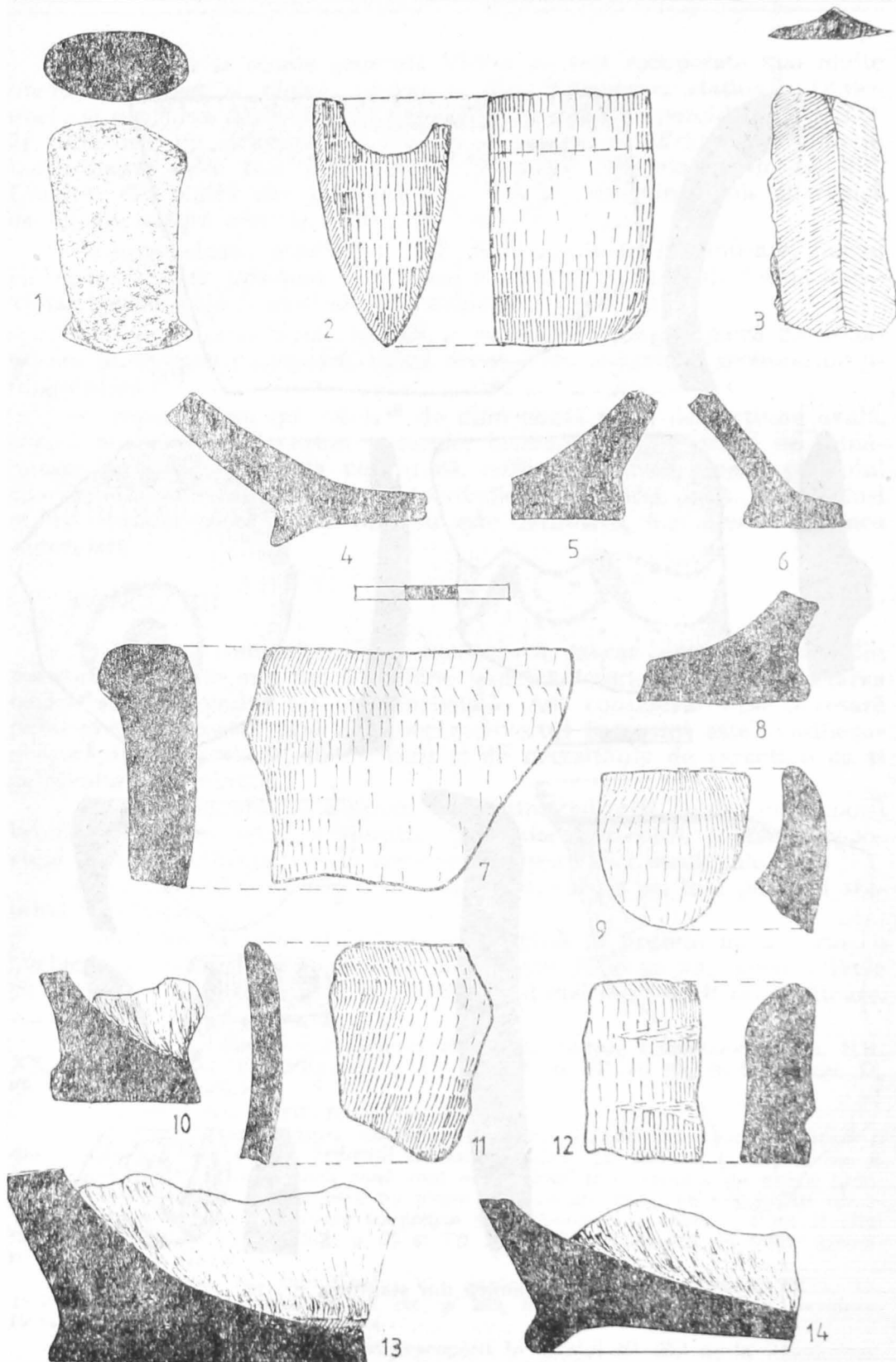
⁵⁸ Comșa, E., *Date despre uneltele de piatră șlefuită din epoca neolitică și din epoca bronzului de pe teritoriul României*, SCIV, 23, 1972, 2, p. 256 și fig. 8. Datorită faptului că în această zonă mai există însă și o așezare de epoca bronzului, probabil Glina, pentru care nu avem deocamdată date, ne exprimăm rezervele cuvenite față de încadrarea tipologică și cronologică a uneltei; (vezi și Ulanici, A., *op. cit.*, C.A., IV, 1981, p. 26 și fig. 2 3, unde încadrează un topor asemănător în cultura Glina).

⁵⁹ Dumitrescu, H., Dumitrescu, Vl., *Șantierul arheologic Traian*, MCA, IX, 1970, p. 52, fig. 8 2; Comșa, E., *op. cit.*, p. 259, fig. 11; idem, *Quelques considerations...*, Dacia, N.S., XX, 1976, fig. 9/4.

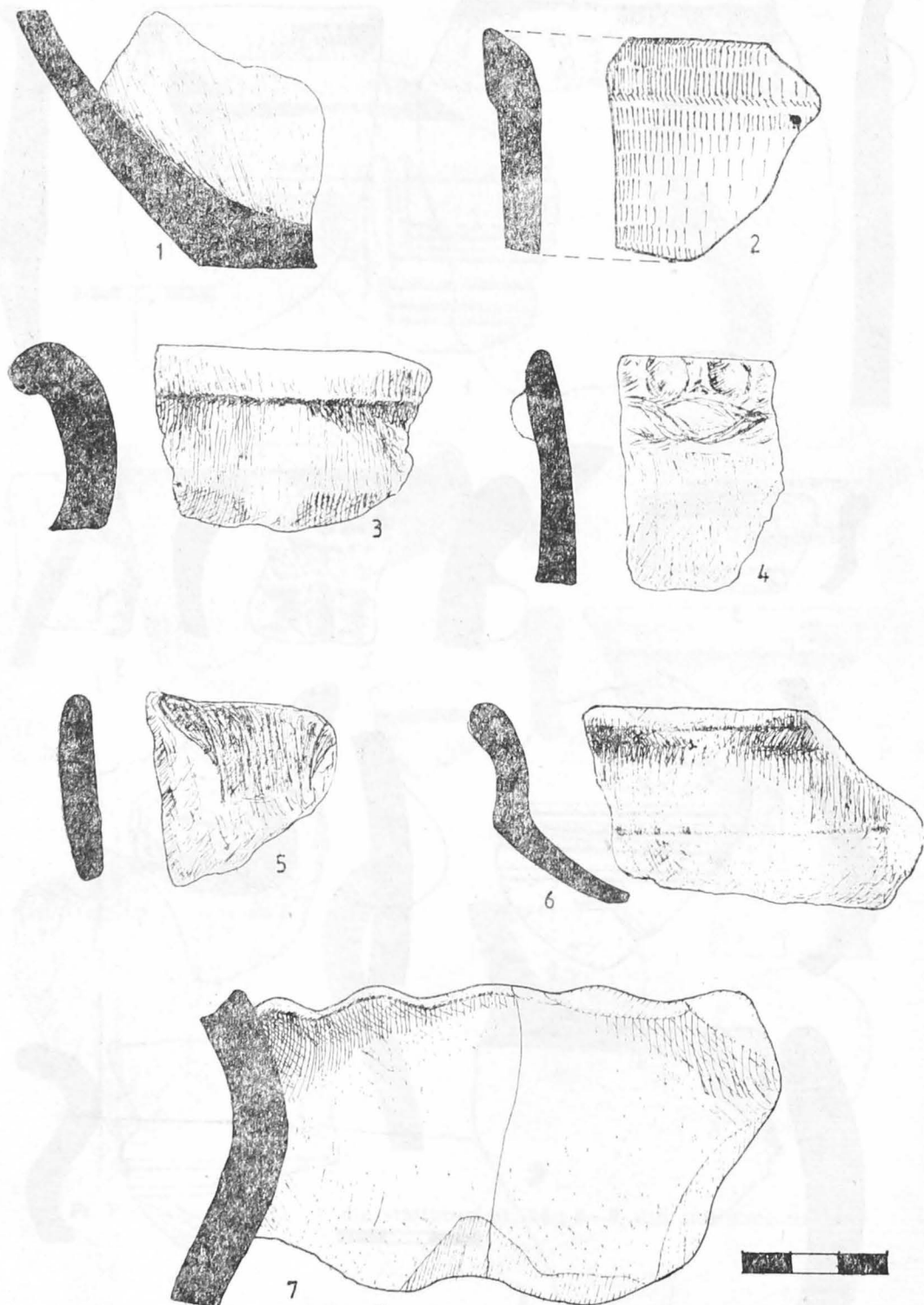
⁶⁰ Un topor asemănător a fost descoperit în nivelul XI (B₁) de la Geangoiești.

Pl. I — Ceramică din stațiunea nr. 13.

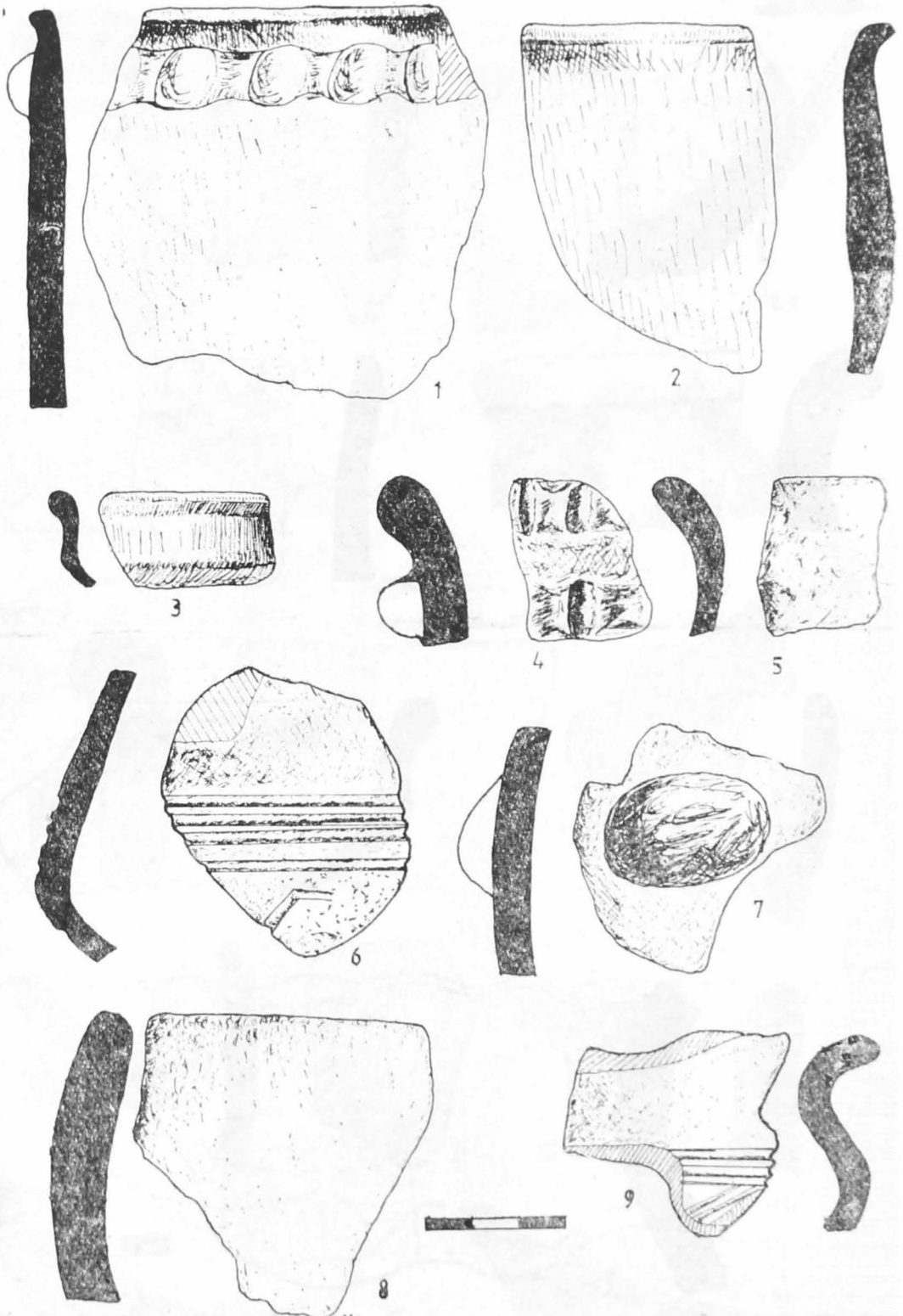

Pl. II — Ceramică și unelte din stațiunea nr. 13.

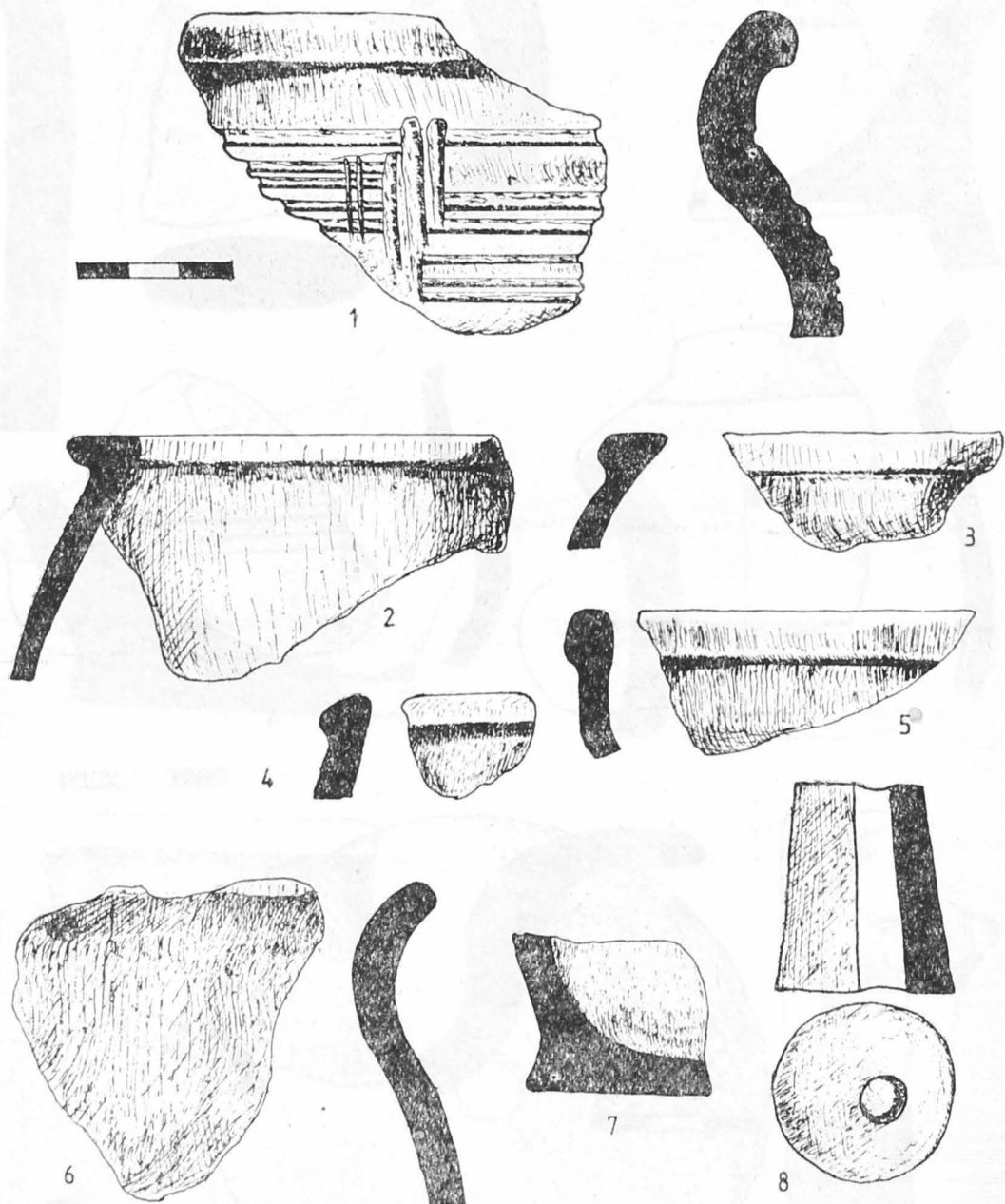

Pl. III — Ceramică. 1, 3—4, din stațiunea nr. 10 ; 5, din stațiunea nr. 4 ; 2, din stațiunea nr. 13 ; 6—7, din stațiunea nr. 14.

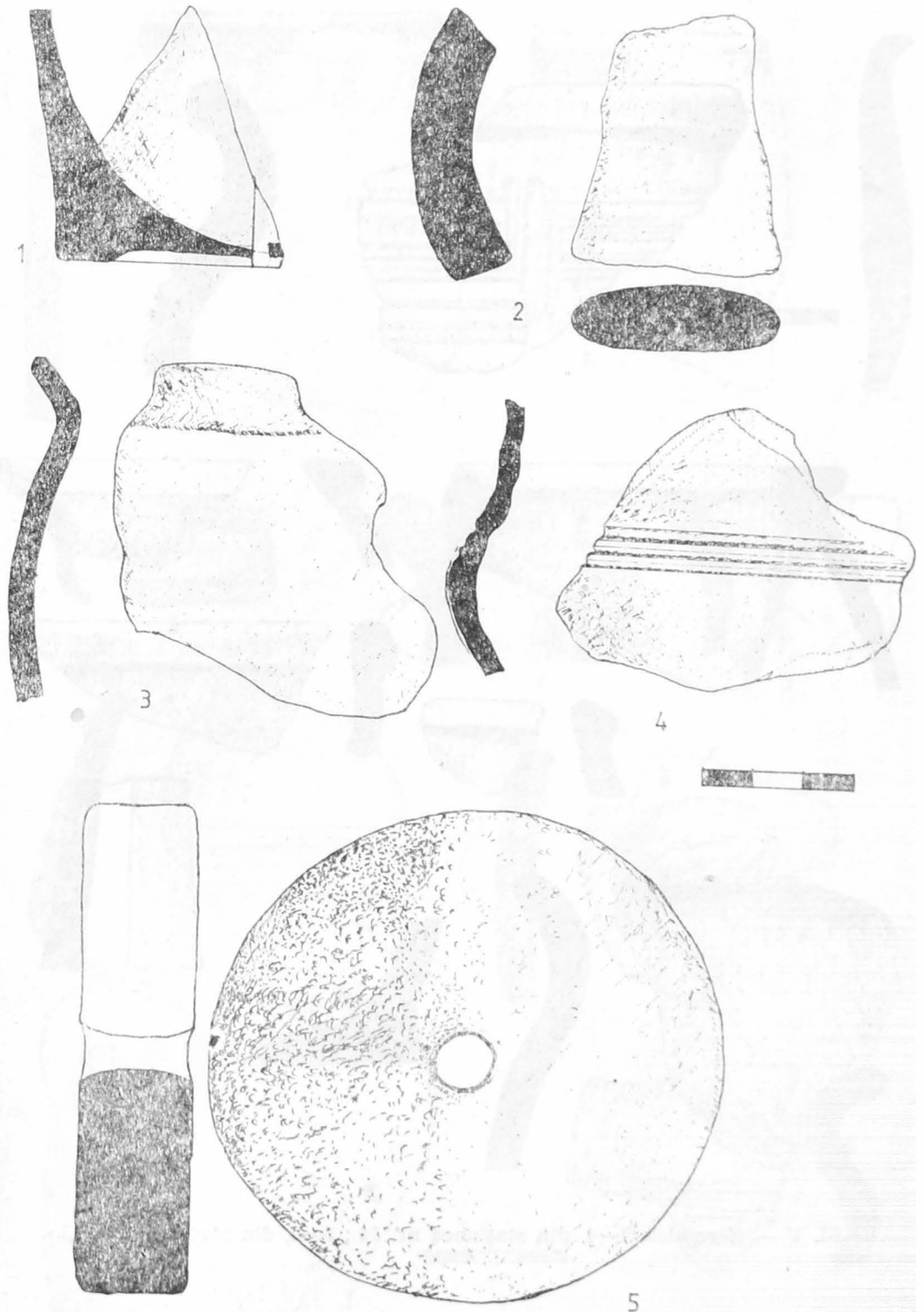

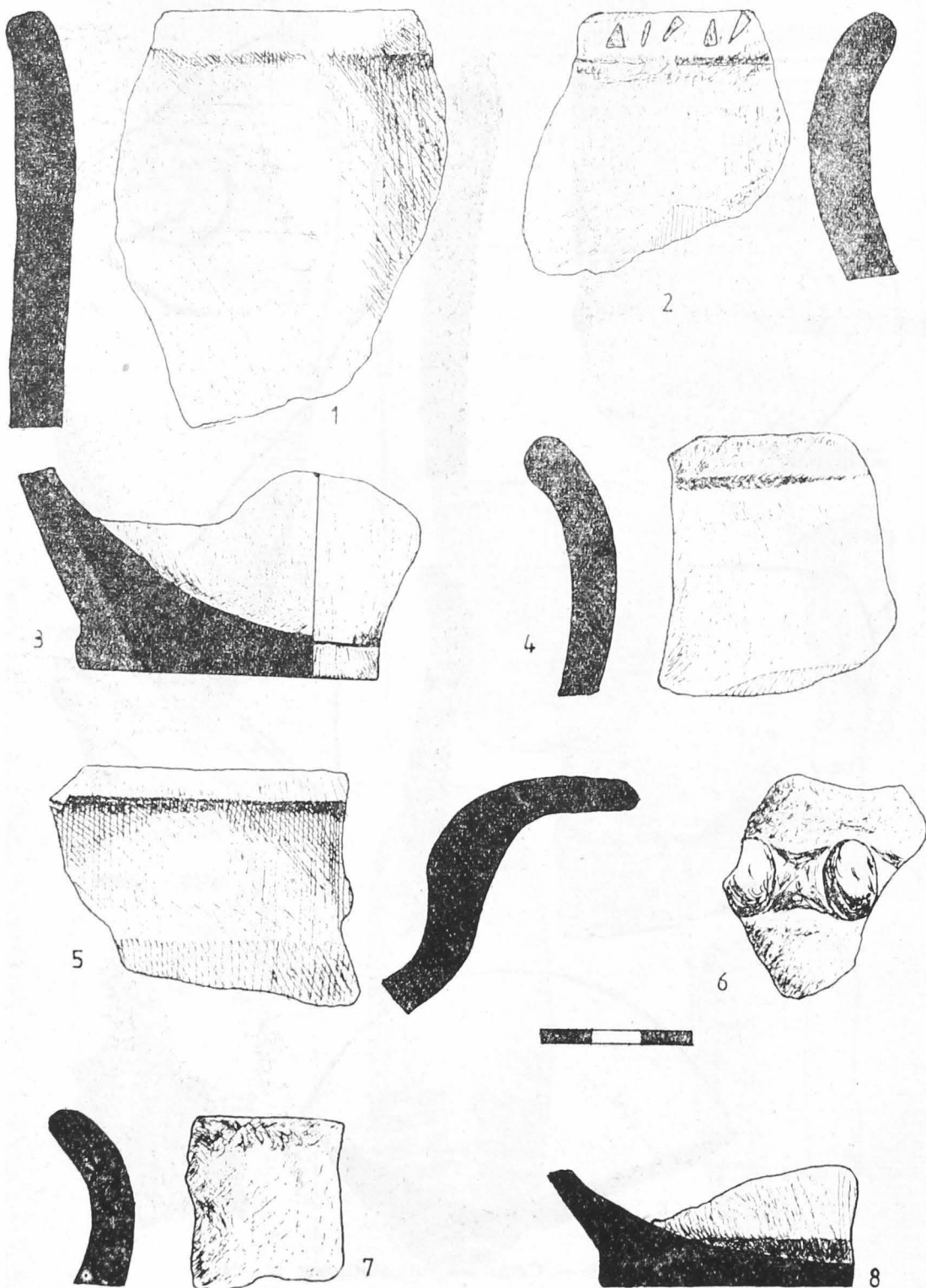
Pl. IV — Ceramică. 1—3, 5, 8, din stațiunea nr. 17 ; 4, 6—7, din stațiunea nr. 18.

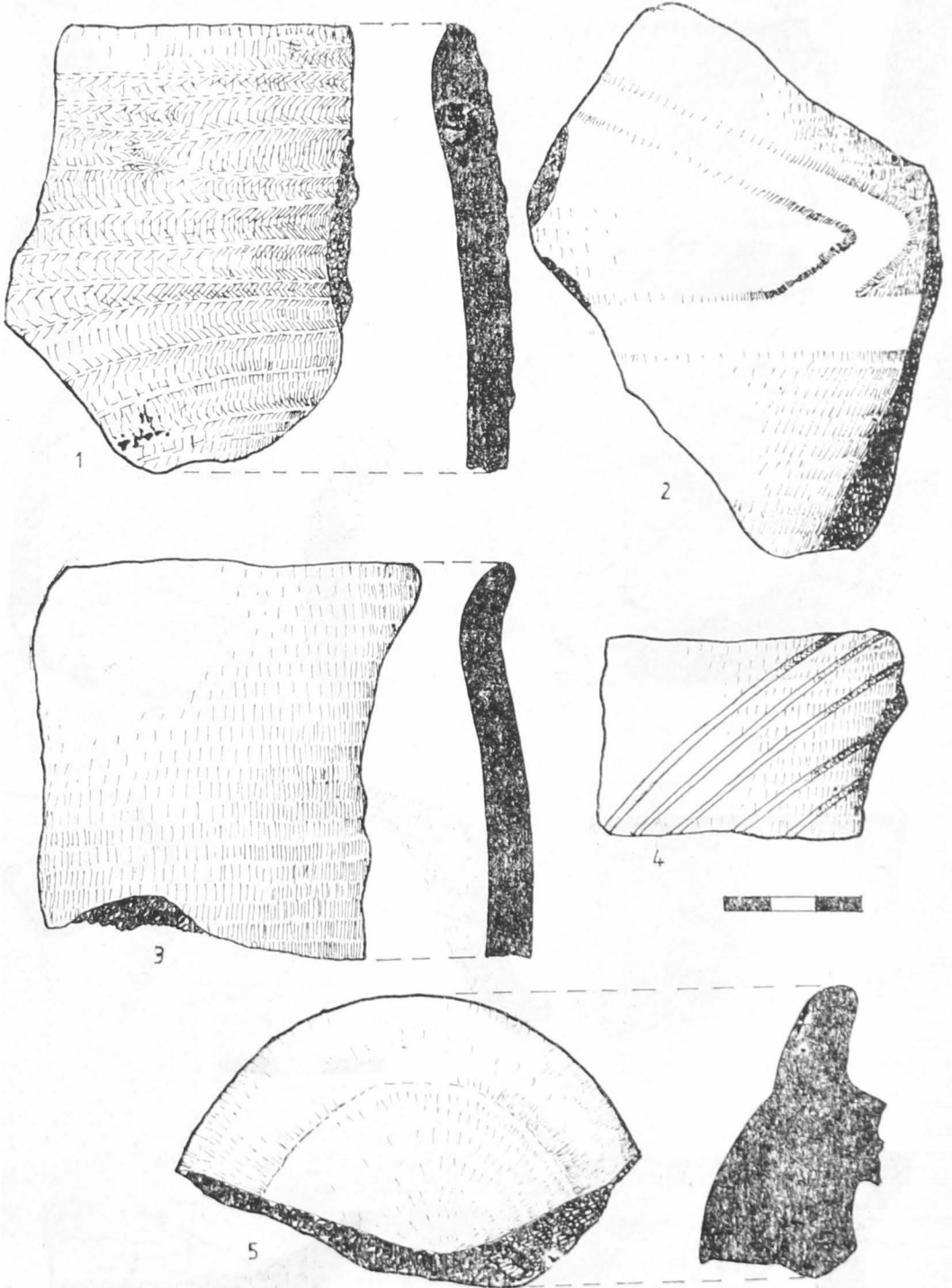
Pl. V — Ceramică. 1—4, din stațiunea nr. 14 ; 5—9, din stațiunea nr. 15.

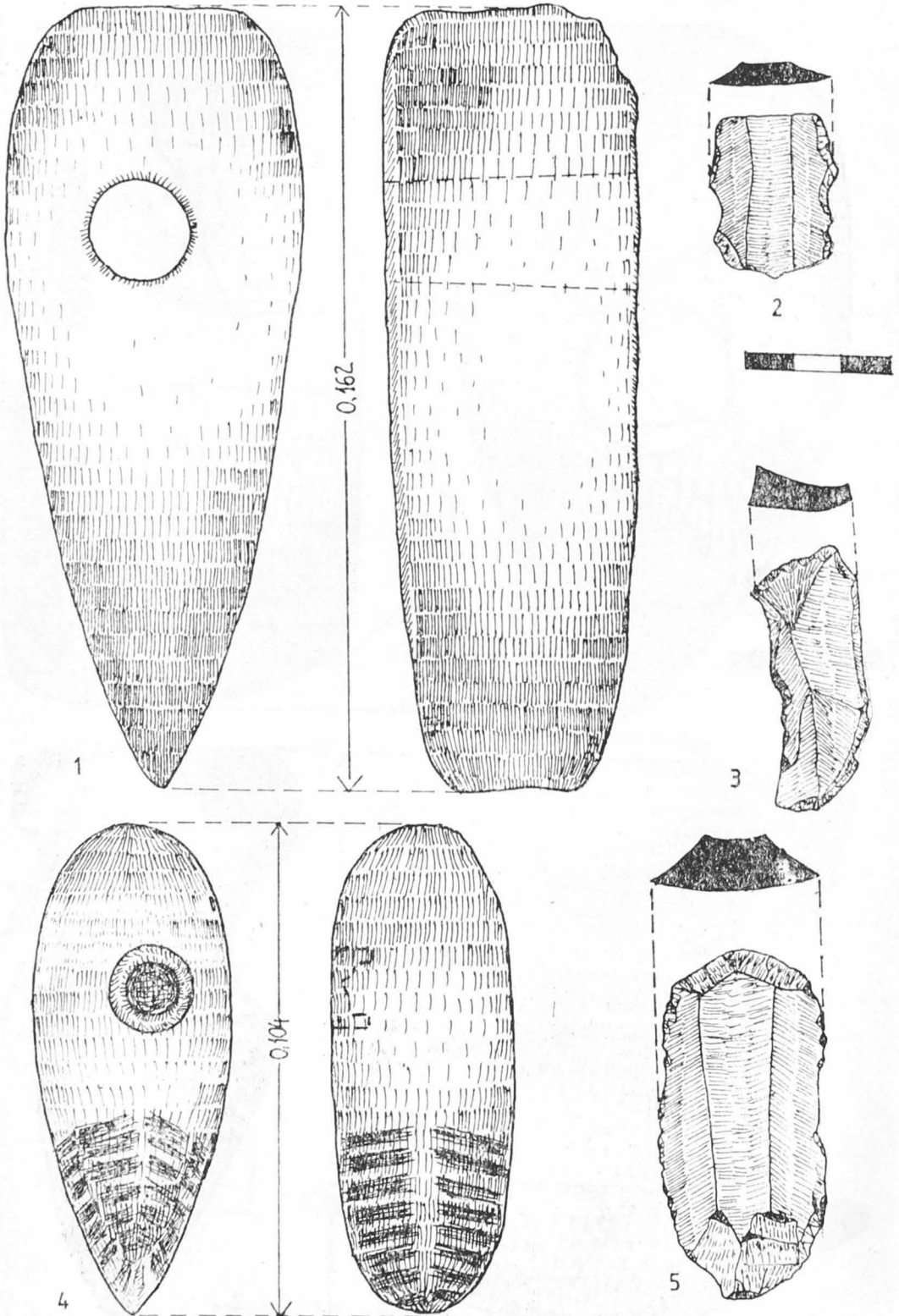
Pl. VI — Ceramică și obiect din lut. 1—4, din stațiunea nr. 15 ; 6, din stațiunea nr. 16.

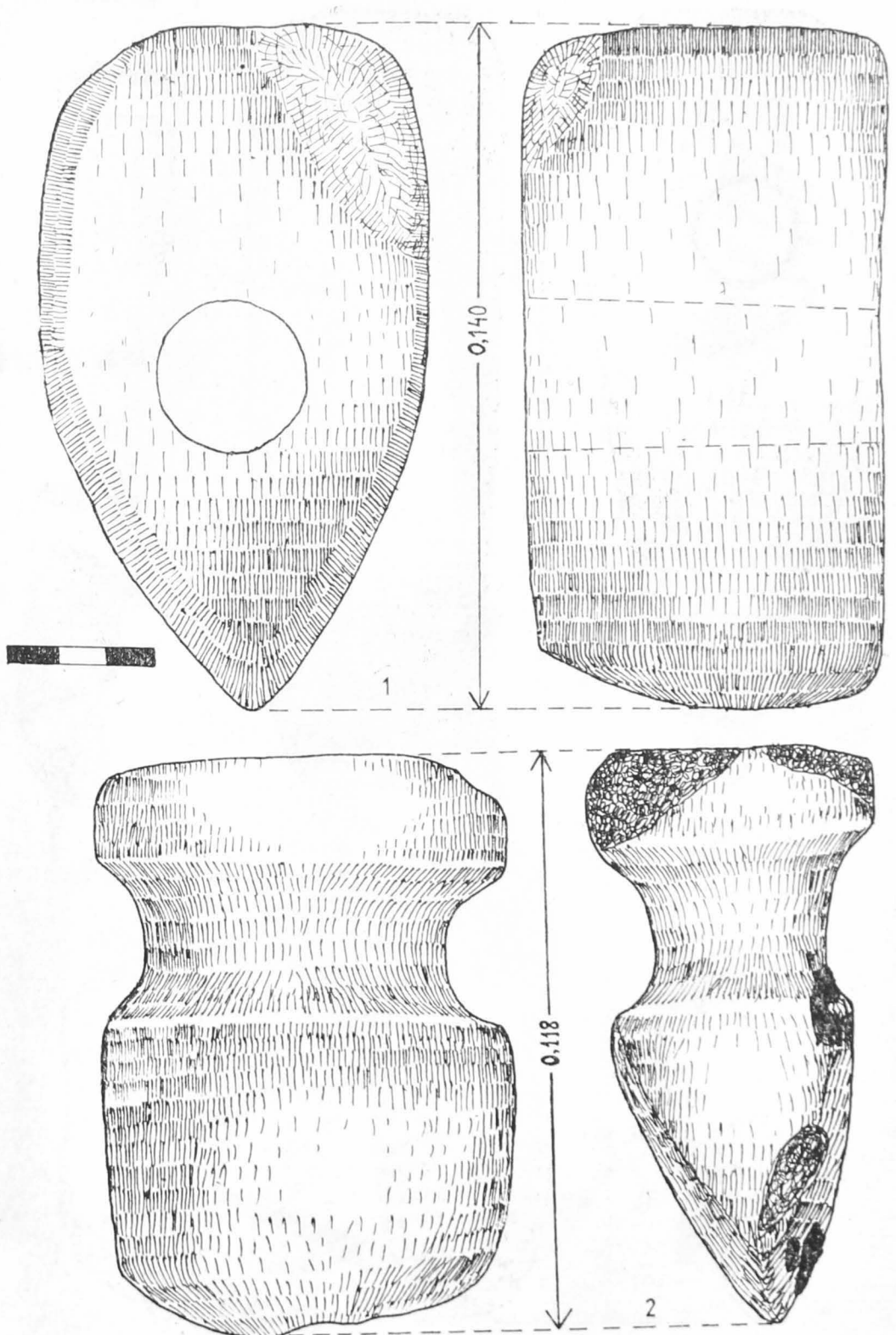
Pl. VII — Ceramică. 1—2, 4—7, din stațiunea nr. 16 ; 3, 8, din stațiunea nr. 17.

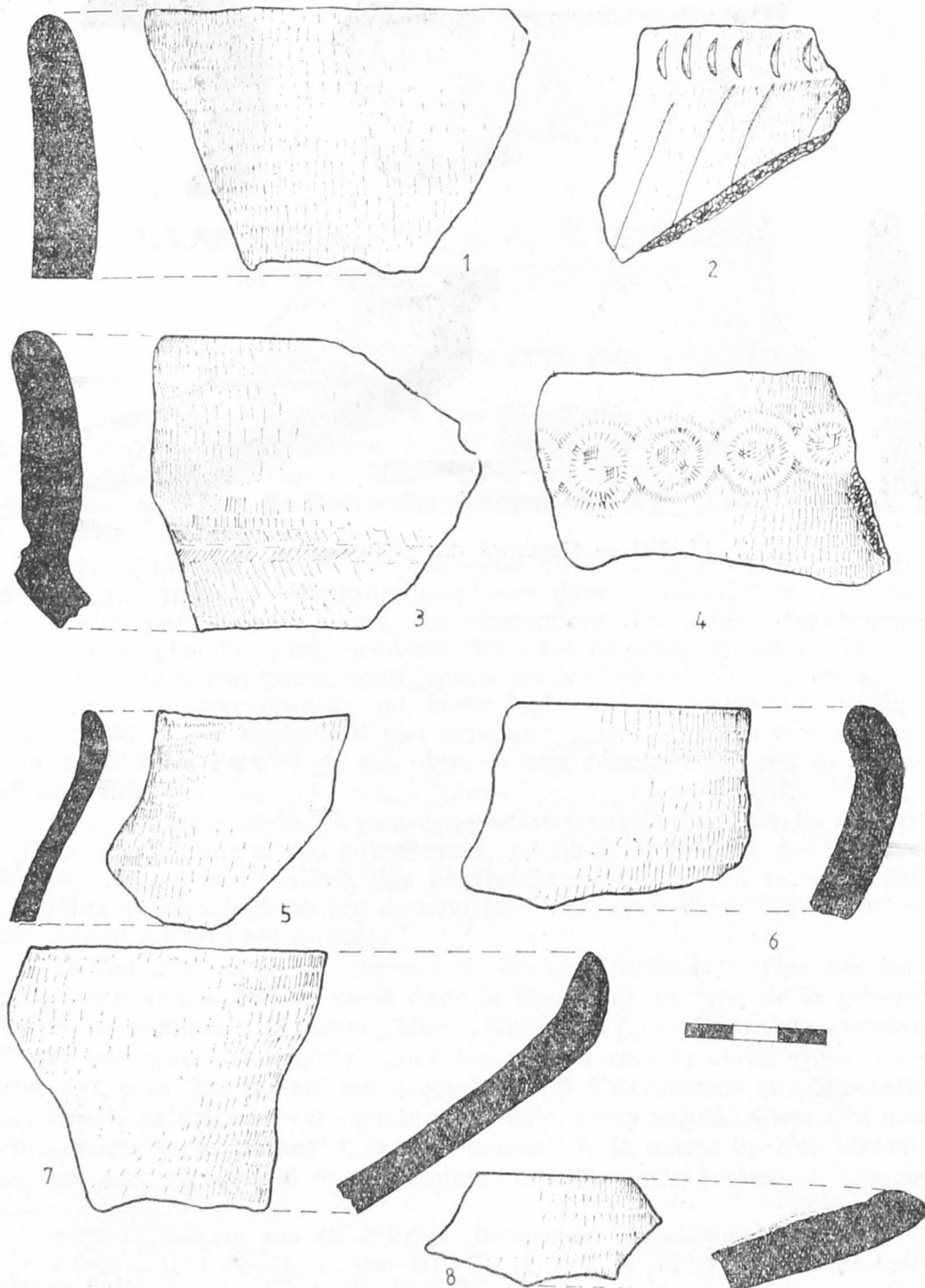
Pl. VIII — Ceramică din stațiunea nr. 24.

Pl. IX — Unelte din așezarea nr. 24.

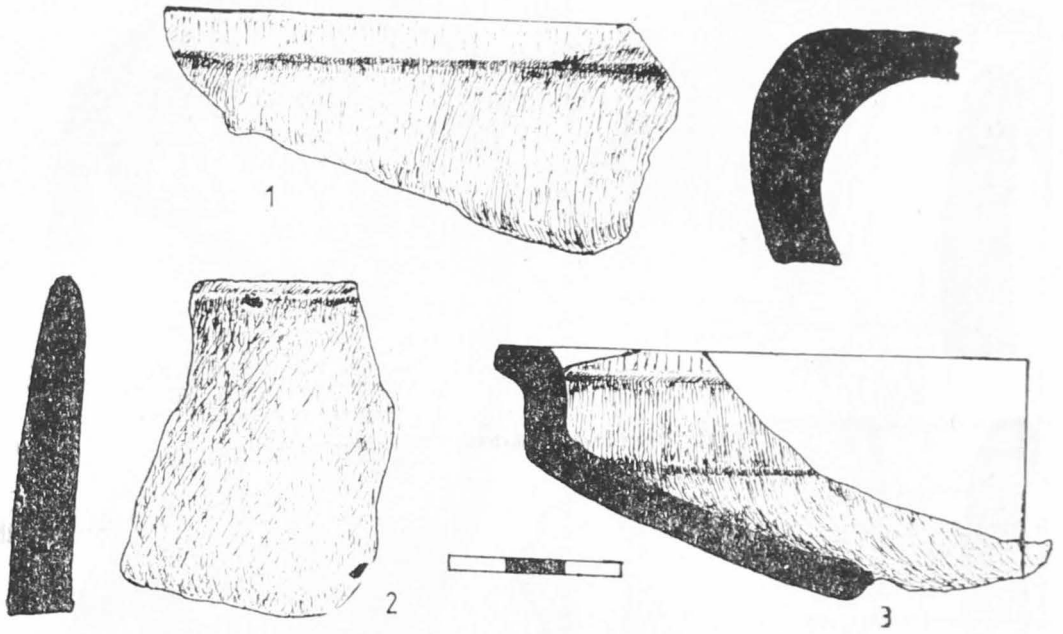

Pl. X — Unelte. 1, din stațiunea nr. 7 ; 2, din stațiunea nr. 24.

Pl. XI — Ceramică din stațiunea nr. 24.

Pl. XII — Ceramică din stațiunea nr. 24.